

P. OVIDIINA
sonis Metamorpho-
feon Liber primus, cui
DOCTISSIMA L A-
CTANTII ACCESSERVNT
ARGVMENTA.

P A R I S I I S,

*Apud Thomam Richardum, sub Bibliis aureis,
è regione Collegij Remensis.*

I 5 4 9

2

P. Ouidij Nasonis Meta- MORPHOSEON LIB. I.

Lactant. Chaos, vt Hesiodi indicat volumen, quod deorum
originem continet, fuit initio quædam rerum confusio, quæ post-
ea in suas species distributa est, vt leuissima corporū æther igneus,
& hunc infra ær frigidus, & cætera sydera in sublimi parte pate-
rent, per quæ solis splendor ac lunæ vagaretur, grauissima autem
humus liquorque in ima pari subsiderent.

*N*oua dicit animus mutatas dicere for-
mas
Corpora, Dij cæptis, (nam vos mutastis
& illas,)

Aspirate meis, primæque ab origine mundi

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Ante mare, & terras, & (quod tegit omnia) cælum,

Vnus erat toto naturæ vultus in orbe:

Quem dixere chaos, rudis indigestaque moles,

Nec quicquam nisi pondus iners, congestaque eodem

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan:

Nec noua crescendo reparabat cornua Phæbe:

Nec circumfuso pendebat in aëre tellus

Ponderibus librata suis, nec brachia longo

Margine terrarum porrexerat Amphitrite:

Quæque erat & tellus, illic & pontus & aër.

Sic erat instabilis tellus, innabilis vnda,

Lucis egens aër, nulli sua forma manebat:

Obstabatque aliis aliud: quia corpore in vno

Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,

Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.

A ij

LIBER I.

Temperiemque dedit, mista cum frigore flamma.

Imminet his aer, qui quanto est pondere terra,

Pondere aqua leuior, tanto est onerosior igne.

Illic & nebulas, illic consistere nubes

Iussit, & humanas motura tonitrua mentes,

Et cum fulminibus facientes frigora ventos.

His quoque non passim mundi fabricator habendum

Aera permisit: vix nunc obsistitur illis,

Cum sua quisque regat diuerso flamina tractu,

Quin laenient mundum, tanta est discordia fratrum.

Eurus ad Auroram, Nabathæaque regna recessit.

Persidaque, & radius iuga subdita matutinis.

Vesper, & occiduo quæ littora sole tepefcunt,

Proxima sunt Zephyro: Scythiam, septemque triones

Horrifer inuasit Boreas: contraria tellus

Nubibus assiduus, pluuioque madescit ab Austro.

Hæc super imposuit liquidum, & grauitate carente

Aethera, nec quicquam terrena fecis habentem.

Vix ita limitibus discreuerat omnia certis,

Cum quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,

Sydera cæperunt toto fulgescere cælo.

Neu regio foret vlla suis animalibus orba.

Astra tenent cæleste solum, formæque deorum:

Cesserunt nitidis habitanda piscibus vnda.

Terra ferax cepit, volucres agitatilis aer.

Separata terra à cæteris elementis. Sed homo nondum natus, ipsius terræ futurus cultor ac dominus. Itaque Prometheus Iapeti filius terram imbro molliuit, & ex hac hominem ad dei similitudinem & imaginem finxit, cuius facies non prona, vt cæterorum animalium esset: non terram, sed cælum spectaret erecta.

Sanctius his animal, mentisque capacius altæ

A iij

3
Sic autem implicat quæ sunt in ære
dicitur autem primo deus quæ sunt in ære
et quæ sunt in aqua et in terra et in igne
et in aëre et in cælo et in omnibus
et in singulis et in singulis et in singulis

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

Cum igitur nubes grassaretur et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat

Hic panes et cibos et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat
et cætera digne habebat et cætera digne habebat

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

10
Sic autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

11
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

12
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

13
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

14
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

15
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

16
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

17
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

18
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

19
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

20
De hac autem nubes a nubibus non ita non gratia
collata est maxime frigore et igne et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt
et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt et quæ sunt

METAMORPHOSEON

Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset.
 Natus homo est, sine hunc diuino semine fecit
 Ille opifex rerum mundi melioris origo,
 Sine recens tellus, seductaque nuper ab alto
 Aethere, cognati retinebat semina cæli,
 Quam satus Iapeto, mistam fluminalibus undis
 Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum:
 Prondæque cum spectent animalia cætera terram,
 Os homini sublime dedit, cælumque videre,
 Iussit, & erectos ad sidera tollere vultus.
 Sic modò quæ fuerat rudis & sine imagine tellus,
 Induit ignotas hominum conuersa figuras.

Ex quo chaos tenebrosum iniecta luce discussum est, & discretis elementis faciem hanc tam claram mundus accepit, deinceps quasi in ætates quasdam in secula quatuor distributū est, hoc est, aureum & argenteū, æreum & ferreum, quibus pro qualitate sui ascripta sunt nomina. Nam aureum seculum dictum est, quo Saturno regnante, omnium rerum erat plena tranquillitas: non furor sæuebat armorum, non avaritia hominum fluctibus commiserat vitā, & cessantibus rastris inarata grauidas fruges terra promebat. ociosa erat, ac securā vita mortalibus: ac sine vicissitudine temporum, continua veris gratia fruebantur. Deinde secundum seculum in argenteum ab aureo colore migravit. tum primum & æstus: ardentior cæli, & grauiora frigora incubuere mortalibus: tunc meditata domorum tutiora secreta. antea enim aut in antris habitabant, aut incolebant fruteta sylvarum. Semina etiam tum primum sulcis cœpere committere, cum iam terra solita hominibus denegaret alimenta. Tertium seculum successit æreum, argento iam durius. Cœpere homines inuerecundius viuere. Nam cupiditate habendi avaritia cū perfidia exorta est. inde mare peruium factum, dum diuitiæ requiruntur. Terra quoque antea cunctis communis, limitibus & terminis discreta, & in venis eius nō solum frumenta quæsitā sunt, sed metalla inuenta crepuerunt. Quartum seculum Ferreum, à rigore dictum est, quod in tantam rabiem furoris erupit, vt omnia cupiditas excelleret. Nam ab odiosa vita, & infanientis avaritiæ grassationibus, ad parricidia usque peruentum est.

LIBER I.

Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo
Sponte sua sine lege fidem, rectumque colebat.

Pæna metusque aberant, nec verba minantia fixo

Aëre ligabantur, nec supplex turba timebat

Indicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.

Nondum caesa suis, peregrinum ut viseret orbem,

Montibus, in liquidas pinus descenderat vndas.

Nullaque mortales, præter sua, littora norant:

Nondum præcipites cingebant oppida fossæ,

Non tuba directi, non eris cornua flexi,

Non galeæ, non ensis erat: sine militis usu

Mollia secura peragebant oia gentes.

Ipsa quoque immunis, rastrisque intacta, nec ullis

Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus.

Contentique cibus nullo cogente creatis,

Arbuteos fœtus, montanaque fraga legebant,

Cornaque, & in duris haerentia mora rubetis,

Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes.

Ver erat æternum placidique tepentibus auris

Mulcebant Zephyri natos sine semine flores,

Mox etiam fruges tellus inarata ferebat,

Necrenouatus ager gravidis canebat aristis,

Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,

Flauaque de viridi stillabant ilice mella.

Cum Saturno aurei seculi rectore cœli arce deiecto teneret
Iupiter mundum, sic ipse mundus quatuor ac diuersa tēpora coar-
ctauit, vt ver quod fuerat ante vnū semper, ad serenam tranquil-
litatem continuum, in partem anni quartam, & angustissimum
coegerit tempus, vt huic succederet ardor æstatis, & tertio seque-
retur autumnī infida temperies, & post hæc totus annus rigida
hyeme clauderetur. quæ quatuor tempora veris exordio, qualita-
tem imitarentur & ordinem seculorum.

[illegible]

Dei f. 16 et f. 17 una ediz. que in as. h. 16
et f. 17 una ediz. que in as. h. 16

Sindelfingen

quod est in istis primis deinde capitulis
quod est in istis primis deinde capitulis
4

Toiamus p^rimum arbitrium n^omⁱn^e p^rimum p^rimum
et ex ipso h^o g^ratiam n^omⁱn^e p^rimum dⁱcuntur.

Coram. Insuper a bella quod per sit et deo recto
non minus ad quod

6
S. 1212 capitis et huiusmodi quibus et quibus

Arboreus arbor q^{ue} poma ferunt indicat
vino dico no possint auferi

Et p[ro]p[ri]us 2. 15. 2. 9

*Plant. Ind. by Duckett
first page. long*

Cuma poma / et munda: que pinguet
 et munda / a vicio pabulo dicitur.

Mora sic dicitur Augustinus in quo hinc
ad hoc na. dicitur a

Quodammodo beneq[ue] mystic ardor dicunt
et tantus abest illi etia[m] tunc quibusd[am] vel ipsis vni

17
munda faga huc aquila

*Vypo v m...
omnis ... et publica cura parit. Hicis repud
ficanda. Plano me ~*

Gymnede ^{anxi} En que ^{peço} a ^{agosto} 14

Impressor et per alios antea factum

teneret
ra coar

anquil-
simum

METAMORPHOSEON

Morsuo Saturno tenebrosa in tartara misso,
Postquam Saturno tenebrosa in tartara misso,
Sub Ioue mundus erat, subitque argentea proles,
Auro deterior, fuluo preciosior ere.

Postquam Saturno tenebrosa in tartara misso,
Sub Ioue mundus erat, subitque argentea proles,
Auro deterior, fuluo preciosior ere.

Saturnus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Iuppiter antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Tum primum siccis aer feruoribus vstus
Canduit, & ventis glacies astricta pependit.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Tum primum subiere domos, domus antra fuerunt,
Et densi frutices, & iuncta cortice virga.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Semina tum primum longis Cerealia sulcis
Obruta sunt, pressique iugo gemuere iuueni.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Tertia post illam successit ahenea proles,
Senior ingenis, & ad horrida promptior arma,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Non scelerata tamen. De duro est vltima ferro.
Protinus irrupit vena peioris in eum.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Omne nefas: fugere pudor, verumque, fidesque:
In quorum subiere locum, fraudesque, dolique,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Insidiaque, & vis, & amor sceleratus habendi.
Vela dabat ventis, nec adhuc bene nouerat illos.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Nauta quaeque diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultare carina,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Communemque prius, ceu lumina solis, & aura,
Cautus humum longo signauit limite mensor:

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Nec tantum segetes alimentaque debita diues
Poscebatur humus, sed itum est in viscera terra,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Quasque recodiderat, Stygisque amouerat vmbreis,
Effodiuntur opes, irritamenta malorum.

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,

Lupus antiqui contraxit tempora veris,
Perque hyemes, aestusque, & inaequales autumnos,
Et breue ver, spaciis exegit quattuor annum.

LIBER I.

Sanguinea que manu crepitantia concutit arma.
 Viuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus.
 Non socer à genero: fratrum quoque gratia rara est:
 Imminet exitio vir coniugis, illa mariti.
 Lurida terribiles miscent aconita nouerca.
 Filius ante diem patrios inquit in annos.
 Victa iacet pietas: & virgo cede madentes
 Vltima cœlestum terras Astra relinquit.
 Nēne foret terris securior arduus æther.
 Affectasse ferunt regnum cœleste Gigantes,
 Altaque congestos struxisse ad sydera montes.
 Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
 Fulmine, & excussit subiectum Pelion Ossæ.
 Obruta mole sua cum corpora dira iacerent:
 Perfusam multo natorum sanguine terrā,
 Iam maduisse ferunt, calidumque animasse cruorem.
 Et, ne nulla suæ stirpis monimenta manerent,
 In faciem vertisse hominum, sed & illa propago
 Contemptrix superum, seuæ que audissima cadis,
 Et violenta fuit, scires è sanguine natam.

De sanguine Gigantum nati, quam sacrilega mente versati sint, Lycaonis testatur exemplum, qui tyrannus Arcadię cum aduenas hospites trucidaret, etiam Iouem in se accēdit iratum. nam Iupiter humani sceleris impatiens, in deos querimonia delata, hominis specie simulata, ad Lycaonis regiam venit: cui Lycaon tanquam mortali præparans mortem, prius humana membra deuoranda velut hospitali humanitate apposuit. Quæ postquā Iupiter sensit, non eum penitus interemit, ne supplicii amitteret sensum, sed in lupi sequi eum formam cōuertit, qui mores in rabiem, & nomen Lycaonis in appellati onem seruaret. Non cōtentus fuit Iupiter inter cæteros homines vnius Lycaonis terrere supplicio, nisi in genus omne sequeretur. Inde denique tantam iussit aquarū copiam redundare, vt opertis diluuiο mōtibz cūctis, homines interirēt.

METAMORPHOSEON

Qua pater ut summa vidit Saturnius arce,
Ingemit: & facto nondum vulgata recenti

Fada Lycaonia referens conuiuia mense,
Ingentes animo, & dignas Ioue concipit iras,
Conciliumque vocat: tenuit mora nulla vocatos:
Est via sublimis caelo manifesta sereno.

Lacte a nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni recta Tonantis,
Regalemque domum: dextra laeuaque Deorum
Atria nobilium valuis celebrantur apertis.

Plebs habitat diuersa locis: a fronte potentes
Caelicolae: clarique suos posuere penates:
Hic locus est, quem si verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse palatia caeli.

Ergo vbi marmoreo superi sedere recessu,
Celsior ipse loco, sceproque innixus eburno,
Terrificam capitis concussit terque quaterque
Caesariem, cum qua terram, mare, sydera mouit.

Talibus inde modis ora indignantia soluit:
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui, qua centum quisque parabat
Iniicere anguipedum captiuo brachia caelo:

Nam quaquam ferus hostis erat, tamen illud ab vno
Corpore, & ex vna pendebat origine bellum:
Nunc mihi, quod totum Nereus circunsonat orbem,
Perdendum est mortale genus: per flumina iura

Infera, sub terras Stygio labentia luco,
Cuncta prius tentanda, sed immedicabile vulnus
Enserendum est: ne pars sincera trahatur.
Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina Fauni,

LIBER I.

В и

Significatio est quod videtur attendere ad
tunc capax que dicitur in anno
explet et finit inibus et viris. Inmensitas
de istis sustinetur in scholis tunc datur omni
moris ordine eide precepta sunt. que de Augusti
adventus a tunc capax advenit fuerunt cipp
fuerunt

Augustinus est a compositione quo apud
populo romani putaretur Augusti capax qui de
eternitate superior vult ut nominis statum
fuisse qd post adventu perenne indignatione

METAMORPHOSEON

*An sit mortalis, nec erit dubitabile verum.
 Nocte grauem somno, nec opina perdere morte
 Me parat, hæc illi placet experientia veri.
 Nec contentus eo, missi de gente molossa
 Obsidis vnius iugulum mucrone resoluit,
 Atque ita semineces partim feruentibus artus
 Mollit aquis, partim subiecto torruit igni:
 Quos simul imposuit mensis, ego vindice flamma
 In dominum, dignosque euerti tecta penates.
 Territus ipse fugit, nactusque silentia ruris,
 Exululat, frustra que loqui conatus: ab ipso
 Colligit os rabiem: solita que cupidine cadis
 Vitur in pecudes, & nunc quoque sanguine gaudet.
 In villos abeunt vestes, in crura lacerti:
 Fit lupo, & veteris seruat vestigia formæ:
 Canices eadem est, eadem violentia vultus,
 Idem oculi lucent, eadem feritatis imago est.*

Iupiter, propter audaciam Lycaonis, cæterorumque mortali-
 um, qui sceleribus suis etiam deorum potentiam tentabāt, iratus
 orbem terrarum perfusis imbribus inundauit. & cum duo pietate
 cæteros mortales antecessissent, Deucalion promethei filius, ac
 Pyrrha, eadem soror atque coniunx, & in Parnaso monte prolu-
 uiem imbrium effugissent, sorte moniti Themidis, quæ eo tempo-
 re Antistes terræ fuisse traditur, à deis veniam acceperunt per pre-
 ces generandæ prolis: ita ut lapides post tergum iacerent, ex qui-
 bus homines nascebantur, & à Deucalione missi in viros verte-
 bantur, à Pyrrha autem in fœminas.

*Occidit vna domus, sed non domus vna perire
 Digna fuit: quæ terra pater, fera regnat erinnys:
 In facinus iurasse putes: dent ocyus omnes
 Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.
 *furenti Dicta Iouis pars voce probant, stimulosque *frementi*

Adiiciunt, alij partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus, & quæ sit terræ mortalibus orbæ
Forma futura, rogant, quis sit laturus in aras
Thura: ferisne paret populandas tradere terras.

Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
Rex superum trepidare vetat, sobolemque priori
Dis similem populo promittit origine mira.
Iamque erat in totas sparsurus fulmina terras:
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammæ, totusque ardesceret axis.
Esse quoque in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia cæli
Ardeat, & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum.
Pena placet diuersa, genus mortale sub vndis
Perdere, & ex omni nimbos demittere cælo.
Protinus AEoliis Aquilonem claudit in antris.
Et quæcunque fugant inductas flamina nubes:
Emititque Notum, madidis Notus euolat alis,
Terribilem picea tectus caligine vultum.
Barba grauis nimbis: canis fluit vnda capillis.
Fronte sedent nebula, rorant pennæque, sinûsque:
Vt que manu latè pendentia nubila pressit,
Fit fragor, & densi funduntur ab æthere nimbi.
Nuncia Iunonis varios induta colores
Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus affert.
Sternuntur segetes, & deplorata colonis
Vota iacent, longique perit labor irritus anni.
Nec cælo contenta suo est Iouis ira: sed illum

METAMORPHOSEON

Cæruleus frater iuuat auxiliaribus vndis.

Conuocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni

Intrauere sui, Non est horramine longo

Nunc, ait, vtendum: vires effundite vestras.

Sic opus est, aperite domos, ac mole remota

Fluminibus vestris totas immittite habenas. 7

Iusserat. hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,

Et defrenato voluntur in æquora cursu.

Ipse tridente suo terram percussit: at illa

Intremuit, motuque vias patefecit aquarum.

Expaciat a ruunt per apertos flumina campos:

Cumque satis arbusta simul pecudesque virosque

Tectaque, cumque suis rapiunt penetralia sacris.

Si qua domus mansit, potuitque resistere tanto

Inde iecta malo, culmen tamen altior huius

Vnda tegit, pressa que latent sub gurgite turres.

Iámque mare & tellus nullum discrimen habebant.

Omnia pontus erat, deerant quoque littora ponto.

Occupat hic collem, cymba sedet alter adunca,

Et ducit remos illic, vbi nuper ararat.

Ille super segetes, aut merse culmina villæ

Nauigat, hic summa piscem deprendit in vlmo.

Figitur in viridi (si fors tulit) anchora praeo,

Aut subiecta tegunt curuæ vineta carinæ:

Et modo qua graciles gramen carpsere capellae,

Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phoca.

Mirantur sub aqua lucos, vrbesque domosque

Nereides, Sylvasque tenent delphines, & altis

Incur/ant ramis, agitataque robor a pul/ant.

Nat lupus inter oues, fuluos vehit vnda leones,

METAMORPHOSEON

Iam reuocare dato: caua buccina sumitur illi.
 Tortilis in latum, quæ turbine crescit ab imo:
 Buccina quæ medio concepit vbi aëra ponto,
 Littora voce replet sub vtroque iacentia Phæbo.
 Tum quoque vt ora dei madida rorantia barba
 Contigit, & cecinit iussos inflata recessus,
 Omnibus audita est telluris & æquoris vndis:
 Et quibus est vndis audita, coercuit omnes.
 Iam mare littus habet, plenos capit alueus amnes,
 Flumina subsidunt, colles exire videntur:
 Surgit humus, crescunt loca decrescantibus vndis.
 Postque diem longam nudata cacumina syluæ
 Ostendunt, limumque tenent in fronde relictum.
 Redditus orbis erat: quem postquam vidit inanem,
 Et desolatas agere alta silentia terras
 Deucalion, lachrymis ita Pyrrham affatur obortis:
 O soror, ô coniux, ô fœmina sola superstes,
 Quam commune mihi genus, & patriuelis origo,
 Deinde torus iunxit, nunc ipsa pericula iungunt:
 Terrarum, quascunque vident occasus & ortus:
 Nos duo turba sumus, possedit cætera pontus.
 Hæc quoque adhuc vitæ non est fiducia nostræ
 Certa satis, terrent etiam nunc nubila mentem.
 Quis tibi, si sine me fatis erepta fuisses,
 Nunc animus miseranda foret? quo sola timorem
 Ferre modo posses? quo consolante * doleres?
 Nâque ego (crede mihi) si te quoque pontus haberet,
 Te sequerer coniux, & me quoque pontus haberet.
 O vtinam possem populos reparare paternis
 Artibus, atque animas formata infundere terra.

* dolores

Nunc genus in nobis restat mortale duobus.
Sic visum est superis: hominumque exēpla manemus.
Dixerat, & flebant: placuit cæleste precari
Numen, & auxilium per sacras quærere sortes.
Nulla mora est, adeunt pariter Cephisidas yndas,
Et nondum liquidas, sed iam vada nota secantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Vestibus & capiti, flectunt vestigia sacra
Ad delubra Dea: quorum fastigia turpi
Squalebant musco, stabantque sine ignibus ara.
Ut templi tetigere gradus procumbit vterque
Pronus humi, gelidoque pauens dedit oscula saxo.
Atque ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum,
Dic Themis, qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit, & mersis fer opem mitissima rebus.
Mora dea est, sortemque dedit, Discedite templo,
Et velate caput, cinctasque resolute vestes,
Quasque post tergum magnæ iactate parentis.
Obstupuere diu, rupitque silentia voce
Pyrrha prior, iussisque dea parère recusat.
Dætque sibi veniam, pauido rogat ore, pauidetque
Ledere iactatis maternas ossibus umbras.
Interea repetunt cecis obscura latebris
Verba data sortis secum, inter seque volutant.
Inde Promethides placidis Epimethida dictis
Mulcet, &, Aut fallax, ait, est solertia nobis,
Aut pia sunt, nullumque nefas oracula suadent.
Magna parens, terra est: lapides in corpore terræ
Ossa reor dici, iacere hos post terga iubemur.

Cap. sub flumini qd ad pñasi sadico
 pñasi flumini unde lucanus l. 2. Asti chos
 duas inos impige ameggi iudica capiti aqua pñ
 flumini pñ ameggi duocabo et pñ in flumini pñ
 flumini pñ flumini aqua pñ pñ que mod pñ
 flumini pñ pñ pñ pñ

Polibant. Antiquitas. Purgantia. Amples aqua.
apertat. Purgantia. Viri. 2. dno. 16. Puc. etia
maxim. pro. ad. Quor. Dign. interuenit. 2.

Desmodium osatii & *pyra*

2. ⁴ X d'usite. deu oucul a fupre, fin p^o ambigua.

5
 1. ardet magna fira vocat brde plimiu
 2. ferro ferudo & o la. lapido que admodu cu miqua
 3. se pmo gfa. p. pndit ita in terra lapidet

6
 Make of me mandatis dno. p[ro]p[ri]a o[ra]t[i]o[n]i

Animals being not animals p^r se & c^o // Sat^r c^o
 composed of parts p^r se as in et unum p^r se

METAMORPHOSEON

Coniugis augurio quanquam Titania mota est,
Spes tamen in dubio est, adeo cœlestibus ambo
Diffidunt monitis: sed quid tentare nocebit?
Discedunt, velantque caput, tunicasque recingunt,
Et iussos lapides sua post vestigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat, nisi sit pro teste vetustas?)

Ponere duritiem cœpere, suumque rigorem,
Molliri que mora, mollitæque ducere formam.
Mox ubi creuerunt, naturæque mitior illis
Contigit, ut quadam, sic non manifesta videri
Forma potest hominis, sed uti de marmore cœpta,

Non exacta satis, rudibusque simillima signis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida succo
Et terrena fuit, versa est in corporis usum:

Quod solidum est, flectique nequit, mutatur in ossa.

Quæ modò vena fuit, sub eodem nomine mansit:

Inque brevi spacio, superiorum numine, saxa
Missa viri manibus, faciem traxere virorum,

Et de fœmineo reparata est fœmina iactu.

Inde genus durum sumus, experiensque laborum,

Et documenta damus, quæ simus origine nati.

Post cataclysmum factum, edidit terra Pythonem, serpentem, specie
ignota mortalibus. Hunc Apollo sagittis interemit. Et ne eius
aboleret nomen, instituit ludos & certamina, quæ iam in his ludis
ostendit. Vnde etiam Apollo Pythius est appellatus, ludique Pythii,
De quibus multa apud Græcos mentio.

Cætera diuersis tellus animalia formis
Sponte sua peperit, postquam vetus humor ab igne
Perkaluit Solis, cœnũque, vdaque paludes
Intumuerunt æstu, fœcundaque semina rerum

Viuaci nutrita solo, ceu matris in aluo
 Creuerunt, faciemque aliquam cepere morando.
 Sic vbi deseruit madidos septemflus agros
 Nilus, & antiquo sua flumina reddidit alueo,
 Aethereoque recens exarsit sydere limus,
 Plurima cultores versis animalia glebis
 Inueniunt, & in his quaedam modo nata, sub ipsum
 Nascendi spatium, quaedam imperfecta, suisque
 Trunca vident humeris: & eodem in corpore saepe
 Altera pars viuit, rudis est pars altera tellus.
 Quippe vbi temperiem sumpsere humorq; calorque,
 Concipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
 Cumq; sit ignis aquae pugnax, vapor humidus, omnes
 Res creat, & discors concordia foetibus apta est.
 Ergo vbi diluuium tellus lutulenta recenti,
 Solibus aethereis, altoque recanduit aestu,
 Edidit innumeras species, partimque figuras
 Rettulit antiquas, partim noua monstra creauit.
 Illa quidem noller: sed te quoque maxime Python
 Tum genuit, populisque nouis incognite serpens
 Terror eras, tantum spaci de monte tenebas.
 Hunc deus arcitenens, & nunquam talibus armis
 Ante, nisi in damis, capreisque fugacibus vsus,
 Mille grauem telis, exhausta pene pharetra,
 Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.
 Neue operis famam posset delere vetustas,
 Instituit sacros celebri certamine ludos,
 Pythia perdomitae serpentis nomine dictos.
 Hic iuuenum quicumque manu, pedibusue, rotane,
 Vicerat, esculae capiebat frondis honorem.

METAMORPHOSEON

Nondum laurus erat, longoque decencia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore Phæbus.

Daphne Penei fluminis filia, cum omnium virginum quæ in Theffalia essent speciosissima haberetur, adeo quidem, ut deos pulchritudine sua caperet, Apollo cum eam conspexisset, forma eius expalluit. Quam cum neque pollicitis, neque precibus adire potuisset, vim ut inferret instituit. & illa cursu conspectum eius effugere cupiens, patrem inuocauit, ut virginitati suæ, quam sibi permiserat, ferret auxilium, quam ille, auditis precibus filię, Deorum ut vim effugeret, in laurum conuertit.

Primus amor Phæbi Daphne Peneia, quem non Sors ignara dedit, sed saeva Cupidinis ira.

Delius hunc nuper victo serpente superbus,

Viderat adducto flectentem cornua neruo,

Quidque tibi lasciue puer cum fortibus armis?

Dixerat, ista decent humeros gestamina nostros,

Qui dare certa fera, dare vulnera possumus hosti,

Qui modò pestifero tot iugera ventre prementem

Strauimus innumeris timidum Pythona sagittis.

Tu face nescio quos esto contentus amores

Irritare tua: nec laudes asserere nostras.

Filius hic veneris, figat tuus omnia Phæbe,

Te meus arcus, ait: quantoque animalia cedunt

Cuncta deo, tanto minor est tua gloria nostra.

Dixit, & eliso percussis aere pennis,

Impiger umbrosa Parnassi constitit arce,

Dæque sagittifera prompsit duo tela pharetra

Diuersorum operum, fugat hoc, facit illud amorem.

Quod facit, auratum est, & cuspide fulget acuta:

Quod fugat, obtusum est, & habet sub aridine plūbū.

Hoc deus in nympa Peneide fixit, at illo

Lesit Apollineas traiecta per ossa medullas.

LIBER I.

*Diana hinc et latine filia quae dedit pater
II. et amorem dicitur virginis hinc, dat opus
omni pater hinc dedit et hinc, vacat
unde quia ad actum et c. semper fuit aliquando
operta et c. actum hinc ceterum amantem hinc autem
dicitur amula et c. dedit gaudet et c. quod dedit
et Diana pater virginis hinc dedit et c.
operta et ceterum hinc operta et c.*

Protinus alter amat, fugit altera nomen amantis,
Sylvarum latebris, captivarumque ferarum
Exuviis gaudens, innupta que amula Phæbes.
Vitta coercebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere, illa auersata petentes,
Impatiens expersque viri, nemora auiâ lustrat:
Nec quid hymen, quid amor, quid sint conubia, curat.
Sæpe pater dixit, generum mihi filia debes:
Sæpe pater dixit, debes mihi nata nepotes.
Illa velut crimen tædas exosa iugales,
Pulchra verecundo suffundens ora rubore,
In que patris blandis hærens ceruice lacertis,
Da mihi perpetua genitor charissime, dixit,
Virginitate frui, dedit hoc pater antè Diana.
Ille quidem obsequitur, sed te decor iste, quod optas
Esse vetat, votoque tuo tua forma repugnat.
Phæbus amat, visæ que cupit connubia Daphnes.
Quodque cupit, sperat, suaque illum oracula fallunt.
Vt que leues stipula demptis adolentur aristis,
Vt facibus sepes ardent, quas forte viator
Vel nimis admonuit, vel iam sub luce reliquit,
Sic deus in flammâ abiit, sic pectore toto
Vritur, et sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos,
Et, quid si comantur? ait. Videt igne micantes
Syderibus similes oculos: videt oscula, quæ non
Est vidisse satis, laudat digitosque, manusque,
Brachiaque et nudos media plus parte lacertos.
Si qua latent, meliora putat, fugit ocyor aura
Illa leni, neque ad hæc renocantis verba resistit,

*Simili modo et quia apollinis hinc
stendit
3
Dicitur remanere dicitur propriis qu
dicitur aut dicitur hinc dicitur hinc
bat et ceterum dicitur hinc
et quia ad actum et c.
3
et ceterum dicitur hinc
4
dicitur et ceterum dicitur hinc
dicitur operta pater*

METAMORPHOSEON

Nympha precor Peneia mane, non insequor hostis.
 Nympha mane: sic agna lupum, sic cerua leonem,
 Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae,
 Hostes quæque suos: amor est mihi caussa sequendi.
 Me miserum, ne prona cadas, indignave laedi,
 Crura notent sentes, & sim tibi caussa doloris.
 Aspera quæ properas, loca sunt: moderatius oro
 Curre, fugamque inhibe: moderatius insequar ipse.
 Cui placeas inquire tamen: non incola montis,
 Non ego sum pastor, non hic armenta gregesque
 Horridus obseruo: nescis temeraria, nescis
 Quem fugias, ideoque fugis: mihi Delphica tellus,
 Et Claros, & Tenedos, Pataraæque regia seruit:
 Iuppiter est genitor: per me quod eritque, fuitque,
 Est quæ patet, per me concordant carmina nervis.
 Certa quidem nostra est, nostra tamen vna sagitta
 Certior, in vacuo quæ vulnera pectore fecit.
 Inuentum medicina meum est, opifexque per orbem
 Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.
 Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis:
 Nec prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes.
 Plura locuturum rapido Peneia cursu
 Fugit, cumque ipso verba imperfecta reliquit.
 Tunc quoque visa decens, nudabant corpora venti,
 Obuiæque aduersas vibrabant flamina vestes,
 Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.
 Aucta fuga forma est: sed enim non sustinet ultra
 Perdere blanditias iuuenis deus, ut que monebat
 Ipse amor, admissio sequitur vestigia passu.
 Ut canis in vacuo leporem cum gallicus aruo

ad hoc et illud quare Cantab dicat a polli
arborescens et ex multiplici similitudine qui
arbores antiquis dicitur Cantab in apud veteres
canis, jagulis, pascuis, canis singulantes. singulis
tenet, qui vicissim de pascuis portantur Cantab
vexilla dicitur canis. vide per de canis arboris
capitulum 12.

Antiqua more qui superiores facti in ipsa etiam
et capitulum 13. vide Cantab ut boni capitulum
facit canis.

per se quid

nam et ad hoc impetum coram qui in eo
quibus dispersis testis media antequam per se
fuit duas eundem in qua et quibus testis

METAMORPHOSEON

*Vt' que meum intonsis caput est iuvenile capillis,
Tu quoque perpetuos semper gere frondis honores:
Finierat Paean, factis modò laurea ramis
Annuit, vt' que caput visa est agitasse cacumen.*

Io Inachi amnis filia, cum æquales sua specie præcederet, ab Ioue adamata est, qui ad motis precibus desiderium expleuit: & ne puella Iunonis iram incideret, à compressore in vaccam est transfigurata. cuius fallaciam Iuno cum intellexisset, petit eam à Ioue velut munus sibi dari vaccam, quod speciosissima erat, cæteris armentis, quæ in Peloponneso essent. Iupiter veritus ne si negasset, proderet puellam, tribuit confestim. Iuno autem ne amplius eius pellex cum Ioue concumberet, Argum Aristoris filium centum oculos habentem ei præposuit. Quem Mercurius patris iussu interemit, & à casu eius Argiphonos est cognominatus. Iuno Argum, quem ob custodiam ille occiderat, in volucrem pavonem transformavit: & receptum in suam tutelam pennis insignibus, quibus amissa centum Argi lumina indicaret, ornauit.

*Est nemo AEmonia, prærupta quod vndiq; claudit
Sylva, vocant Tempe, per quæ Peneus ab imo
Effusus Pindo, spumosis voluitur vndis,
Deiectuque graui tenues agitantia fumos
Nubila conducit, summisque aspergine syluis
Influit, & sonitu plus quàm vicina fatigat.
Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
Amnis, in his residens, factò de cautibus antro,
Vndis iura dabat, nymphisque colentibus vndas.
Conueniunt illuc popularia flumina, primum
Nescia gratentur, consolentur ne parentem,
Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
*Eridanus *Apidanusq; senex, lenisq; Amphrysus, & *Aeas,
*Aous
Moxque amnes alij: qui, quæ tulit impetus illos,
In mare deducunt fessas erroribus vndas.
Inachus vnus abest, imòque reconditus antro*

* ne

* Eridanus

* Aous

^{maior et amplior} ^{de fide} ^{propter}
 Fletibus auget aquas, natamque miserrimus Io
 Luger ut amissam: nescit, vitæne fruatur,
 An sit apud manes: sed quam non inuenit vsquam,
 Esse putat nusquam, atque animo peiora veretur.
 Viderat à patrio redeuntem Iuppiter illam
 Flumine, & , ô virgo Ioue digna, tuoque beatum
 Nescio quem factura toro, pete, dixerat umbras
 Aut horû, aut horû nemorû (& mōstrauerat ambas)
 Dum calet, & medio sol est altissimus orbe.
 Quod si sola times latebras intrare ferarum,
 Præsides tuta deo nemorum secreta subibis,
 Nec de plebe deo, sed qui cœlestia magna
 Sceptra manu teneo, sed qui vaga fulmina mitto.
 Ne fuge me: fugiebat enim: iam pascua Lerne,
 Consitæque arboribus Lyrcea reliquerat arua,
 Cum deus inducta latas caligine terras
 Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem.
 Interea medios luno despexit in agros,
 Et noctis faciem nebulas fecisse volucres
 Subnitido mirata die, non fluminis illas
 Esse, nec humenti sensit tellure remitti:
 Atque suus conuix ubi sit circumspicit, ut quæ
 Deprensi toties bene nosset furtiva mariti.
 Quem postquam cælo non repperit, aut ego fallor,
 Aut ego lædor, ait: delapsæque ab æthere summo,
 Constitit in terris, nebulasque recedere iussit,
 Coniugis aduentum præsenferat, in' que nitentem
 Inachidos vultus mutauerat ille iuuenecam.
 Bos quoque formosa est: speciem Saturnia vaccæ,
 Quanquã inuita, probat: necnon & cuius, & vnde,

METAMORPHOSEON

Quove sit armento, veri quasi nescia querit.
 Iuppiter è terra genitam mentitur, ut author
 Desinat inquiri: petit hanc Saturnia munus.
 Quid faciat? crudele suos addicere amores:
 Non dare, suspectum: pudor est qui suadeat, illinc:
 Hinc dissuadet amor: victus pudor esset amore:
 Sed leue si munus sociæ generisque torique
 Vacca negaretur, poterat non vacca videri.
 Péllice donata non protinus exiit omnem
 Diua metum, timuitque Iouem, & fuit anxia furti.
 Donec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
 Centum luminibus cinctum caput Argus habebat,
 Inde suis vicibus capiebant bina quietem,
 Cætera seruabant, atque in statione manebant.
 Constiterat quocunque loco, spectabat ad Io:
 Ante oculos Io, quanuis auersus, habebat.
 Luce sinit pasci: cum Sol tellure sub alta est,
 Claudit, & indigno circumdat vincula collo.
 Frondibus arboreis, & amara pascitur herba:
 Proque toro terræ non semper gramen habenti
 Incubat infelix, limosaque flumina potat.
 Illa etiam supplex Argo cum brachia vellet
 Tendere, non habuit quæ brachia tenderet Argo.
 Et conata queri, mugitus edidit ore,
 Pertimuitque sonos, propriâque exterrita voce est.
 Venit & ad patrias, ubi ludere sæpe solebat
 Inachidas ripas, nouâque ut conspexit in vnda
 Cornua, pertimuit, seseque exterrita fugit.
 Naiades ignorant, ignorat & Inachus ipse,
 Quæ sit: at illa patrem sequitur, sequiturque sorores:

*Naiades nesciunt, Inachus ipse
 quæ sit: at illa patrem sequitur, sequiturque sorores:*

METAMORPHOSEON

Somniferam sumpsisse manu, tegiménque capillis.

Hæc ubi disposuit: patria Ioue natus ab arce

Defilit in terras: illic tegiménque remouit,

Et posuit pennas, tantummodo virga retenta est:

Hac agit, ut pastor, per deuia rura capellas

* venit

Dum * vehit, adductas, & structis cantat auenis.

Voce nouæ captus custos Iunonius artis,

Quisquis es, hoc poteris mecum considerare saxo,

Argus ait: neque enim pecori fœcundior vllò

Herba loco est, aptamque vides pastoribus umbram

Sedit Atlantiades, & euntem multa loquendo

Detinuit sermone diem, iunctisque canendo

Vincere arundinibus seruantia lumina tentat.

Ille tamen pugnat molles euincere somnos.

Et quāuis sopor est oculorum parte receptus,

Parte tamen vigilat: quærit quoque (nanque reperta

Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta.

Syrinx nympharum Naiadum, quæ circa montes Arcadiæ vagabantur, speciosissima proditur fuisse. Quam cum Pan Mercurii filius adamasset, & eam persequeretur, cum ad amnem Ladona Arcadiæ compulisset, ipsa ne vi castitatem deponere cogeretur, sororum Naiadum auxilio in harundinem conuersa est, ex qua fistula est composita, quæ nomine eius syrinx quoque nuncupatur. cuius cantu Argus in somnos compulsus est, quo facilius eum Mercurius interficere posset.

Tum deus, Arcadiæ gelidis in montibus, inquit,

Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas

Naias vna fuit, nymphæ Syringa vocabant:

Non semel & Satyros eluserat illa sequentes,

Et quoscunque deos umbrôsâque sylua, ferâxque

Rus habet: Ortygiam studiis ipsamque colebat

Virginitate deam:ritu quoque cincta Diana
 Falleret, & credi posset Latonia, si non
 Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
 Sic quoque fallebat redeuntem colle Lycao
 Pan videt hanc, pinuque caput præcinctus acuta,
 Talia verba refert, * Tibi nubere nympha volentis
 Votis cede dei. restabat plura referre,
 Et precibus spretis fugisse per aua nympham,
 Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem
 Venerat: hic illam, cursum impredientibus vndis,
 Ut se mutarent, liquidas orasse sorores.
 Panâque, cum prensam sibi iam Syringa putaret,
 Corpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres:
 Dùmque ibi suspirat, motos in arundine ventos
 Effecisse sonum tenuem, similemque querenti.
 Arte noua, vocis que deum dulcedine captum,
 Hoc mihi colloquium tecum dixisse manebit:
 Atque ita disparibus calamis compagine ceræ
 Inter se iunctis, nomen tenuisse puellæ.
 Talia dicturus, vidit Cyllenius omnes
 Succubuisse oculos, adopertâque lumina somno,
 Supprimit ex templo vocem firmâtque soporem,
 Languida permulcens medicata lumina virga.
 Nec mora, falcato nutantem vulnerat ense,
 Quà collo est confine caput, saxoque cruentum
 Deicit, & maculat præruptam sanguine rupem.
 Arge iaces, quòdque in tot lumina lumen habebas,
 Extinctum est, centumque oculos nox occupat vna.
 Excipit hos, volucrisque suæ Saturnia pennis
 Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.

* hoc hemisti-
 chiũ & p̄ximũ,
 in vetustis codi-
 cibus nō habē-
 tur, & sic legi-
 tur, Tal. verb.
 ref. restabat ver-
 ba referre.

METAMORPHOSEON

Io supradicta cum Furiis exagitata orbē terrarū percurrisset, no-
uissime in Aegyptū delata, ac placata Iunone à Ioue in pristinā fi-
gurā reuersa est. Isidis deæ nomē accepit, vigilāsq; est appellata.

*Protinus exarsit, nec tempora distulit ira,
Horriferāque oculis animōque obiecit Erinny
Pellicis Argolicæ, stimulosque in pectore cecos
Condidit, & profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenso restabas Nile labori:
Quem simul ac tetigit, positisque in margine ripæ
Procubuit genibus, resupinōque ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sydera vultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctifono mugitu,
Cum Ioue, visa queri est, finemque orare malorum.
Coniugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: in' que futurum
Pone metus, inquit: nunquam tibi caussa doloris
Hæc erit. & Stygias iubet hoc audire paludes.
Ut lenita dea est, vultus capit illa priores,
Fitque quod antè fuit: fugiunt de corpore setæ,
Cornua decrescunt, fit luminis arctior orbis,
Contrahitur rictus: redeunt humerique, manūsque:
Vngulæque in quinos dilapsa absumitur vngues.
De boue nil superest, formæ nisi candor in illa:
Officiōque pedum nymphæ contenta duorum
Erigitur, metuitque loqui, ne more iuuentæ
Mugiat, & timidè verba intermissa retentat.
Nunc dea Niligera colitur celeberrima turba.
Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Iouis, perque vrbes iuncta parenti
Templa tenet: fuit huic animis æqualis & annis
Sole satius Phaëthon, quem quondam magna loquētē,*

Nec sibi sedentem, Phæboque parente superbum
Non tulit Inachides, matrique, ait, Omnia demens
Credis, & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaëthon, iramque pudore repressit,
Et tulit ad Clymenen Epaphi conuitia matrem:
Quoque magis doleas genitrix, ait, en ego liber
Ille ferox tacui, pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse, & non potuisse refelli.
At tu, si modo sum cælesti stirpe creatus,
Ede notam tanti generis, meque assertere cælo.
Dixit, & implicuit materno brachia collo:
Pérque suum, Meropisque caput, t adâsque sororum
Traderet orauit veri sibi signa parentis.
Ambiguum est Clymene precibus Phaëtôtis, an ira
Mota magis dicti sibi criminis, vtraque cælo
Brachia porrexit, spectânsque ad lumina Solis,
Per iubar hoc, inquit, radiis insigne coruscis
Nate tibi iuro, quod nos auditque, videtque,
Hoc te, quem spectas, hoc te, qui temperat orbem,
Sole satum: si ficta loquor, neget ipse videndum
Se mihi, sitque oculis lux ista nouissima nostris.
Nec longus patrios labor est tibi nosse penates:
Vnde oritur, terræ domus est contermina nostræ:
Si modò fert animus gradere, & scitabere ab ipso.
Emicat extemplo letus post talia matris
Dicta suæ Phaëthon, & concipit æthera mente,
Æthiopasque suos, positosque sub ignibus Indos
Sydereis transit, patriosque adit impiger ortus.

F I N I S.

P A R I S I I S,
EXCVDEBAT THOMAS
RICHARDVS,
M. D. XLIX.

F I N I S